

Cineva spunea – pe vremea când România se sufoca spiritualicește sub neguri de ateism agresiv și devastator – că ființarea acestui neam o țin, în șoapta rugăciunilor lor, sihaștrii, pustnicii și marii duhovnici. Și, desigur, așa era! Așa a fost și-n veacurile trecute. Doar că, pe-atunci, voievozii își plecau smeriți frunțile încoronate, să primească binecuvântarea unor mâini sfințitoare de sihaștri, iar mintea și inima le țineau deschise larg, să pătrundă în ele cuvântul adânc de învățătură, adevărurile Evangheliei, tâlcul „vechilor Cazanii“, din care luau ei înșiși putere și înțelepciune, în vremuri de cumpănă pentru țară.

Iar aceste „cariatide“ în rase negre, cu fețe bizantine stilizate, subțiate de post, smerenie și rugăciune, rând pe rând, pleacă dintre noi, iar ucenicii nu se prea arată gătiți a le urma, cu aceeași râvnă duhovnicească, trăirea, învățătura și mai ales rugăciunea ne-ncetată.

De-aceea, cât încă mai sunt, – și se lasă dezvoltării lumii, năpădiți de ea și copleșiți de povara păcatelor pe care aceasta le-o încredințează în Sfânta Taină a Spovedaniei – nu-i totul pierdut!... Dacă, însă, mîniindu-se pe neamul acesta Dumnezeu, văzându-l mai bicisnic în credință, bună-cuviință și frică de

Biserica veche a mănăstirii cu hramul „Izvorul Tămăduirii“

Unii dintre acești cuvioși, retrași din lume și ascunși prin săhle și peșteri, dar mai cu seamă învăluiți în crisalida rugăciunii ne-ncetate, erau știuți cu numele, alții – nu. Cei mai mulți – nu. Decât de Dumnezeu. Știuți și auziți de El.

Astfel, veac după veac, aceștia și-au lăsat ucenici, care, la rândul lor, aveau să pună umărul cel tare al credinței și rugăciunii să preia povara deznădejdiei și necazurilor de tot felul ale celor mulți și năpăstuiți. Dar mai ales au preluat, îndată ce părintele lor duhovnicesc trecea la cele veșnice, stânca grea, adeseori strivitoare, a istoriei acestui popor. Așa am reușit să nu ne afundăm în necredință, să nu alunecăm în erezie, să nu ne închinăm la dumnezei „făcuți, iar nu născuți“... Încă!... Pentru că primejdia nu numai că nu a trecut, dar se întetește, ca un foc hrănit de vreascuri uscate.

Judecătorul cel neuitnic, ni-i va lua pe toți acești sfinți, le va sui sufletele pe Scara desăvârșirii până la ultimele trei trepte, care întrușipează – după Sf. Apostol Pavel – virtuțile fundamentale: Credința-Nădejdea-Dragostea, iar trupurile firave – dar paradoxal de puternice, prin asceza lor! – le va da firii, până la Învierea cea de obște, vom rămâne singuri! Atât de singuri!...

Și... totuși... chiar dacă ucenicii marilor părinți spirituali încă nu se vădesc – poate din smerenie, nesocotindu-se încă vrednici de această lucrare înaltă – țara și poporul drept credincios mai pot nădăjdui în ceva: avem, presărate pe tot întinsul acestei „guri de rai“ – România! –, sfinte moaște ale unor mucenici, martiri și sfinți.

Ele sunt ancorele cele mai solide și sigure în acest veac care-și trăiește ultimele bătăi ale inimii obosite de vrajbă, de crimă, de ură. Răcelele lor – din lemn sau de argint, după rangul celui care

le-a adus în țară de prin alte părți ale lumii, după o tainică rânduială a lui Dumnezeu, care a iubit acest neam românesc! – nu se clatină, oricât de înalte sunt valurile mării pe care navigăm. Desigur, nici unul dintre sfinții și mucenicii – străini sau români – nu și-a dorit să doarmă somnul de veci în asemenea sipeturi făloase. Știau că au fost îngropați în pământul din care toți suntem plămădiți și așteptau ca trupurile „să li se desfacă în cele din care au fost alcătuite”. Dar sfințenia nu poate fi îngropată, nu stă sub pământ! Ea răzbate prin straturile de lut, oricât de grele, și dă de veste, printr-o bună mireasmă, că acolo se află un sfânt. Iar această mireasmă nu părăsește trupurile din care izvorăște, nici când ele sunt scoase iar la lumină, întregi, nestricate, cutremurându-te la cea mai sfioasă atingere.

Vechea școală de la Râmeț (azi – muzeul mănăstirii)

Unele din aceste sfinte moaște nu sunt trupuri întregi, ci mădulele risipite ale celui care a alcătuit „vasul ales” în întregimea lui... O mână care a binecuvântat mulțimi de credincioși, sau care a miruit cu mir sfințit frunțile plecate cu evlavie; un deget care a arătat încotro ar fi spre folosul ei să apuce omenirea, unde să-și îndrepte privirile – cele trupești, dar mai ales ale sufletului – , către Cel Prea Înalt, acolo, sus, dincolo de albastrul cerului și de toate straturile – infinite – de „albastru”...

Alteori, un cap care a gândit, a zâmbit, a privit cu blândețe, a grăit cu înțelepciune, a mustrat cu iubire, a mângâiat cu vorbe de părinte și a propovăduit Adevărul cel veșnic...

Apele tumultuoase, dar limpezi ale Geoagiului au săpat o vale îngustă în munții Trascăului, cunoscută sub numele de „valea mănăstirii”, întrucât în apropierea ei se află mănăstirea Râmeț, un monument de o rară frumusețe și valoare istorică, datând din secolul al XIV-lea.

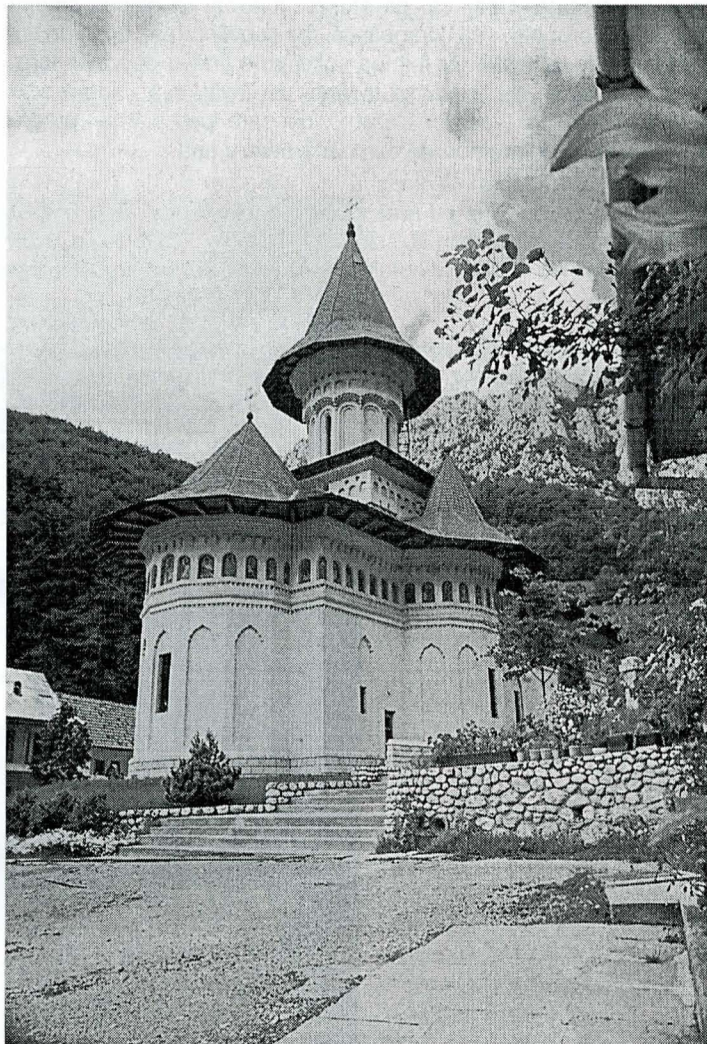

Biserica fostei Episcopii a Geoagiului (sec. XIV)

Legenda spune...

Orice legendă ascunde, asemeni unui fruct minunat, în miezul aromitor și plin de dulceață, un sâmbure de adevăr, de realitate. După cum și orice adevăr, cu timpul – dacă faptele lui sunt mai neobișnuite și, deci, fascinează –, se îmbracă adeseori în aura diafană, cu strălucire blândă, a legendei.

Legenda spune că, într-o vreme – sau, folosind începutul Evangheliilor: în vremea aceea... –, apele repezi ale Geoagiului, care izvorăsc din munții Trascăului, au năboit peste matcă din pricina ploilor, ajungând până lângă zidurile mănăstirii Râmeț, și au răscolit micul cimitir care înconjură biserica, luând cu ele osemintele celor ce își dormeau somnul de veci acolo. Desigur, monahi și părinți din acea chinovie străveche. După ce a trecut viitura și apele și-au regăsit matca, domolite, de zidul altarului s-a fost lovit, nelăsându-se dus la vale cu celelalte rămășițe pământești ale fraților adormiți întru Domnul, capul unui monah cunoscut pentru evlavie și osărdia lui duhovnicească și care s-a identificat mai apoi cu acel cuvios Ghelasie de la Râmeț. Astăzi moaștele sale – capul – se odihnesc într-o răcliță în mica bisericuță, ea însăși un giuvaer de mare preț,

*Biserica nouă
cu hramul Sfinții Apostoli Petru și Pavel și Adormirea Maicii Domnului*

Dintr-o binecuvântare a lui Dumnezeu, ne-am aflat – soțul meu și cu mine – închinători la această sfântă mănăstire în vara anului 1998, primiți cu ospitalitate de maica stareță Ierusalima Ghibu. Erau în plină desfășurare lucrările de ridicare a bisericii vechi cu 2,08 m de la nivelul de călcare a zidului, întrucât monumentul era pus în pericol de pânza freatică din zonă. Operațiunea tehnică în sine – invenție a inginerului Eugen Iordăchescu din București – părea un miracol. Desprinsă de solul în care prinsese rădăcini, bisericuța rămăsese suspendată, parcă plutind singură pe un val imaginar. Pilonii din plăci de beton care o susțineau „în aer” nici nu se observau. Impresia de moment era că această superbă „arcă a lui Noe” în miniatură a luat-o din loc, îndreptându-se spre stâncile abrupte și ascuțite, să le-nfrunte, să treacă, poate, de ele, ori să urce pe creasta lor și de-acolo să privească, prin ochiul turnului-clopotniță, la materializarea versetului din Psalmul 103/20, care grăiește despre momentul primordial, când „soarele și-a cunoscut apusul său...” Dar n-au lăsat-o să plece. Au oprit-o în drum, ca să-i dea întâietate, smerită și cuminte, bisericii celei noi, aflată și aceasta în fază avansată de construcție (sub acoperiș), începută tot sub păstoria ziditoare – la propriu și duhovnicește –, plină de

râvnă către Ziditorul a toate, a Prea Sfințitului Emilian Birdaș – Domnul să-l numere cu dreptii –, Episcop al Alba-Iuliei.

Arhitectura bisericii noi încântă ochii și sufletul printr-o îndrăzneală și frumusețe arhitecturală unică, iscată din dorința arhitectului – regretatul preot inginer Ioan Grecea de la Arhiepiscopia Ortodoxă a Clujului – de a sluji, evident, în primul rând lui Dumnezeu, dar și ideii de unitate (în diversitate) a specificului românesc din cele trei provincii istorice care alcătuiesc țara noastră. Așa se face că biserica nouă – cu hramul Sfinții Apostoli Petru și Pavel –, începută tot în vremea păstoririi P. S. Emilian, desăvârșită și sfințită cu binecuvântarea I.P.S. Andrei, păstorul actual al Arhiepiscopiei Alba-Iuliei, înmănunchiază în silueta ei zveltă cele trei stiluri de arhitectură bisericească: moldav (ștefanian), muntean (basarab) și transilvănean. Parcă modelată dintr-o singură mișcare a mâinii unui genial sculptor, această biserică pășește într-un fel – ai zice – cu mândrie, să se avânte spre creștele aspre, ițindu-și turla mare, cu acoperiș ascuțit, amintind bisericile de lemn maramureșene, ca un gât de lebădă.

Vedere de ansamblu a mănăstirii Râmeș

Biserica veche are, totuși, un ascendent major: potrivit legendei, clopotul ei s-a pornit să bată singur, în dungă, poate într-un amurg, sau când soarele, demult apus după stâncile golașe, le lăsa în bătaia razelor de lună plină, făcându-le mistic de impresionate. Bătaia rară, adâncă, se va fi potrivit cu pasul plin de grijă al asinului care-și purta povara, conștient parcă de sfințenia ei: trupul adormit întru Domnul al Sfântului Ghelasie, la început, desigur, egumen al mănăstirii Râmeș, apoi arhipăstor al vieții duhovnicești a românilor din Transilvania (secolul al XIV-lea). Sfântul cobora la vale dintre chei, poate, sau din cine știe ce drumuri de cercetare duhovnicească a turmei încredințate de Dumnezeu.

Dacă am medita la zicerea moșilor din Apuseni: „Munții noștri aur poartă...”, s-ar cuveni să ne referim la un alt aur decât cel oprit în sita celor ce-l strângeau cu trudă, gram cu gram, din moși strămoși.

Aurul mult mai de preț și care nu intră în nici un aliaj cu ceva străin lui însuși: rugăciunea ne-ncetată a „eremiților” de la care s-ar trage însuși numele locurilor de minune cuprinzând între stânci, păduri și plaiuri înverzite mănăstirea Râmeș – sau a sihaștrilor, care au pus temelie „sihaștriilor” de obște, ei trăgându-se întru „isihia” codrilor Moldovei, sau a pustnicilor care vor fi lăsat acest nume generic unor chinovii din împrejurimile de cotitură a Carpaților.

...Și această „puzderie” de vetre tainice și incandescente de credință, nevoiță și rugăciune, chiar dacă azi sunt pustii de acei „îngerî în trup” care le făceau să lumineze în nopți, mireasma

liniștitoare a Psalmilor, a Acatistelor și cântărilor de laudă către Cel-de-Sus se mai presimte uneori prin împrejurimi, ca un fum de jertfă dintr-un rug nestins. De la răsărit spre miazăzi, din miazănoapte către apus, aceste „semnale” își dau de veste din pisc în pisc, pe tot lanțul Carpaților, chemând la trezire și veghe asupra sufletului acestui neam încă nu de tot înstrăinat de iubirea către Dumnezeu.

În noaptea aceea de august, cu cer înalt și spuzit de stele, dar sfâșiat la răstimpuri dese de țișatul de lumină al stelelor căzătoare, sunetele de toacă chemând măicuțele la slujba de seară se lovesc sacadat în zidul de stâncă și se întorc înapoi, așezându-se ca niște păsări nevăzute pe umerii siluetelor firave și înalte, în rasă neagră și camilafcă.

În seara aceea de august, am simțit că Cel vechi de zile privește de după creștele înfricoșătoare la sufletele noastre, ale pelerinilor, ca și ale obștii și, când tace toaca, își răsfiră barba albă peste pădurile de la poalele muntelui. Stă și ascultă liniștea sfântă și cântările îngerești ale ceasurilor. Nici o adiere nu se stârnește. Din când în când, strigătul unei bufnițe căutându-și loc de priveală, de unde să iscodească locul și oamenii cu ochii ei rotunzi, certați cu lumina de-afară, dar, spun legende, – tot legende! – clarvăzători în întunericul oricât de greu de pătruns al tainelor luminii.

Am dormit târziu, cu sufletul doldora de imagini și trăiri înalt duhovnicești. Iar somnul, când a venit, în sfârșit, a înădăit sub pleoape de gând odaia cu pereți plini de icoane și zidul gros, cu cele două deschizături care, în altarul bisericii celei vechi, țin loc de uși împărătești și diaconești. Înalte și înguste, aceste două deschizături boltite închipuiau în mintea mea, nici trează, nici adormită de-a binelea, „intrarea cea strâmtă” a Împărăției prin care numai cei drepti au să-ncapă la plinirea vremii...

Anahoreți, eremiți, pustnici și sfinți... eremiți... remiți... Râmeș... Pleoapele sunt grele ca niște lespezi, și o pace necunoscută îmi leagă sufletul... parcă aud șoapte, glasuri rostind ceva ritmat, ca o muzică interioară, tainică, cu sau fără cuvinte, nu știu, dar având un înțeles doar pentru un strat foarte adânc al minții, ori, poate, nu al minții, ci mai degrabă al inimii... „Sunt ei, îmi spun, nevoitorii pustiei, pustnicii, sihaștrii, eremiții... sfinți... care se roagă”. E bine! E atât de bine să-i știu că se roagă, aieva, aici, pe pământ, sau de dincolo de mormintele neștiute... Monahii – toți aceștia erau monahi – au acest rost pe lume, să se roage *pentru lume*. Cei dintotdeauna și cei de azi, de aici și de oriunde credința ortodoxă naște asemenea părinți îmbunătățiți, se roagă. Cum spune atât de frumos cuviosul Siluan Athonitul (1866–1938): „[...] Omul din lume se roagă puțin, dar monahul se roagă ne-ncetat. Mulțumită monahilor, rugăciunea nu-ncetează niciodată pe pământ; iar aceasta este de folos pentru întreaga lume, fiindcă lumea stă prin rugăciune; dar când rugăciunea slăbește, atunci lumea piere. [...] când nu vor mai fi pe pământ rugători, atunci va fi sfârșitul lumii, vor veni mari nenorociri, și ele sunt deja acum...”

„Nos montagnes de l'or portent...”

Lidia Popița Stoicescu

– Résumé –

Malgré toutes les vicissitudes de l'histoire, la croyance, en Roumanie, c'est gardé par les bons vieux moines (călugării). A part cela se garde un nombre important de reliques de saints.

Dans un lieu béni par le Bon-Dieu, à Geoagiu, l'ancienne église du Monastère de Râmeș est „soulévé” avec plus de 2 m à cause des eaux phréatiques. En même temps on bâti une nouvelle église.

Mais pendant tous ce temps les ermites prient pour tous le monde... Leurs prières vaut tout l'or du monde... Quand il n'y aura plus des suppliants sera la fin du monde...